

Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal in de Ridderzaal

Dinsdag 16 september 2014

Aanvang 13.00 uur

1

Voorzitter: Broekers-Knol

De **voorzitter**: De Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal, als bedoeld in artikel 65 van de Grondwet, is geopend. Graag heet ik u allen van harte welkom in de Ridderzaal. 200 jaar geleden, op 2 mei 1814, opende de Souverein Vorst der Verenigde Nederlanden, Willem Frederik, uit het Huis van Oranje-Nassau, in de Trêveszaal aan het Binnenhof in Den Haag met een "Plegtige Aanspraak" de eerste vergadering van de Staten-Generaal onder de Grondwet die op 29 maart 1814 in de Nieuwe Kerk in Amsterdam was bekrachtigd. In 1815 werd Willem Frederik onder de herziene Grondwet Koning Willem I van het Koninkrijk der Nederlanden. De toespraak van 2 mei 1814 was de eerste troonrede in de Staten-Generaal en vestigde de staatkundige traditie zoals wij die tot op heden kennen. Het leek mij gepast, dit vandaag te memorialiseren. Er is bericht van verhindering ingekomen van de leden Holdijk en Van Vliet wegens ziekte. Wij betreuren de afwezigheid van het lid Witteveen, die op 17 juli is omgekomen bij de ramp met vlucht MH17. Ik stel aan de orde de benoeming van een Commissie van in- en uitgeleide. Het aantal leden van de Commissie van in- en uitgeleide wordt jaarlijks afgestemd op het aantal leden van het Koninklijk Huis dat Zijne Majesteit de Koning vergezelt. Zijne Majesteit de Koning zal vergezeld worden door de volgende leden van het Koninklijk Huis: Hare Majesteit de Koningin, Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn der Nederlanden en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Laurentien der Nederlanden. Ik benoem tot leden van de Commissie die Zijne Majesteit de Koning en de overige leden van het Koninklijk Huis in- en uitgeleide zal doen: mevrouw Van Miltenburg, tevens voorzitter, de heer Fred de Graaf, de heer Ten Broeke, mevrouw Quik-Schuijt, mevrouw Vermeij en de heer Van Hijum. De binnenkomst van Zijne Majesteit de Koning zal worden aangekondigd door de griffier van de Commissie van in- en uitgeleide, de heer Roovers. Hij begeleidt de Commissie van in- en uitgeleide. In afwachting van de komst van Zijne Majesteit de Koning verzoek ik de leden van de Raad van State, de ministers, de gevolmachtigde ministers van Aruba, Curaçao en Sint-Maarten en de staatssecretarissen de Ridderzaal te betreden. Na de aankondiging van de binnenkomst van Zijne Majesteit de Koning zal het hoornkwintet, bestaande uit vijf leden van het Residentie Orkest, volgens traditie ten gehore brengen: Il Discorso della Coro-

na, van de componist Jurriaan Andriessen. Na de troonrede begeeft Zijne Majesteit de Koning zich naar de Koninginnenkamer, de kamer die sinds 1904 zo heet en op historische gronden zo zal blijven heten. Tijdens zijn verblijf daar klinkt muziek van Johann Pezel. Johann Christoph Pezel, die leefde van 1639 tot 1694, genoot als musicus en componist het grootste deel van zijn leven het privilege van de positie Stadtpfeiffer in Leipzig. In die hoedanigheid had hij ook de plicht, tweemaal per dag vanaf de toren van het Rathaus aan de Marktplatz te spelen en zo de stad van het Abblasen der Stunden te voorzien. Hij hield het virtuele monopolie om voor alle feestelijkheden muziek te spelen, zoals daar waren trouwerijen, inhuldigingen en andere ceremonies. De grote collectie van vijfstemmige blazersstukken waaruit u zo dadelijk een aantal delen hoort, is typisch muziek die voor die gelegenheden geschreven is. De totale oorspronkelijke collectie van 76 delen is een toon lager getransponeerd. Daardoor ontstaat een getrouwe benadering van hoe het in de zeventiende eeuw geklonken moet hebben als het gespeeld wordt op moderne instrumenten. Een aantal delen die gespeeld gaan worden, zijn gebaseerd op dansmuziek, zoals bijvoorbeeld een sarabande, courante en gigue. Dit werd in deze periode in de muziekgeschiedenis vaker gedaan. De solosuites voor violoncello van de grote tijdgenoot Johann Sebastian Bach zijn daar misschien wel het meest bekende voorbeeld van. Ik verzoek de leden van de Commissie van in- en uitgeleide, een aanvang te nemen met hun taak.

De griffier van de Commissie van in- en uitgeleide: De Koning!

(muzikaal intermezzo door leden van het Residentie Orkest)

Zijne Majesteit de Koning, Hare Majesteit de Koningin, Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn der Nederlanden en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Laurentien der Nederlanden worden door de leden van de Commissie van in- en uitgeleide naar het troonpodium c.q. naar hun zitplaatsen begeleid.

Zijne Majesteit de Koning houdt hierna de volgende rede:

Leden van de Staten-Generaal, In de zomer van 2014 bleek andermaal dat vrijheid en veiligheid kwetsbaar zijn, ook in ons deel van de wereld, ook in Nederland. Op 17 juli trof een verschrikkelijk lot de 298 inzittenden van

vlucht MH17, onder wie 196 landgenoten. Daardoor wordt de feestelijke traditie van Prinsjesdag dit jaar omgeven door een rouwrand van verdriet. De vliegcrash boven Oekraïens grondgebied heeft velen direct geraakt, ook in uw Verenigde Vergadering, en ons allen diep geschokt. In heel het land waren mensen zichtbaar één, in stilte en rouw. Die betrokkenheid en saamhorigheid bieden troost aan iedereen die een groot persoonlijk verlies moet verwerken. De ramp met MH17 en de situatie in Oekraïne en het Midden-Oosten maken duidelijk hoe in de wereld van vandaag alles met alles samenhangt. Wij leven in een open en internationaal georiënteerd land dat door persoonlijke, economische, politieke en culturele banden actief deel uitmaakt van de wereldgemeenschap. Dat brengt ons veel goeds, maar het gaat ook gepaard met reële risico's en kwetsbaarheden. Conflicten die zich duizenden kilometers ver weg afspelen, roepen in ons land emoties en reacties op. Dat is niet nieuw, maar in een tijd waarin iedereen de wereld via de smartphone in zijn hand heeft, is de maatschappelijke impact groter en sneller merkbaar. De situatie in Noord-Irak, Syrië en Gaza leidt in ons land tot spanningen en tot gevoelens van onmacht en onveiligheid. De haat die elders in de wereld mensen in het verderf stort, mag niet overslaan naar onze straten. Ook in economisch opzicht hebben geopolitieke ontwikkelingen direct hun weerslag op onze samenleving. Een recent voorbeeld zijn de negatieve gevolgen voor het Nederlandse bedrijfsleven van de wederzijdse economische sancties van de Europese Unie en Rusland. De veerkracht van de samenleving en de economie wordt door dit alles op de proef gesteld. Om daar tegenwicht aan te bieden, zijn een vaste koers en duidelijke keuzes nodig. De regering is dankbaar dat hiervoor politiek en maatschappelijk draagvlak bestaat, en zij blijft daaraan werken. De regering staat pal voor de grondrechten en vrijheden van mensen en grijpt in als grenzen worden overschreden. Haat zaaien, dreigen met geweld of discriminatie van bevolkingsgroepen zal onder geen enkele omstandigheid worden getolereerd. Iedere inwoner van ons land moet zich veilig en beschermd weten. Iedere inwoner van ons land moet zich vrij voelen om uit te komen voor zijn of haar geloof, geaardheid en levensovertuiging. Het tegengaan van extremisme en intolerantie is een kerntaak van de overheid. Veel kracht komt uit de samenleving zelf. Ouders, scholen, sportclubs en andere partijen zijn nodig om radicalisering te voorkomen. Nederland is op dit vlak weerbaar, bouwend op een lange traditie van vrijheid en saamhorigheid. Bescherming van de Nederlandse rechtsstaat is niet alleen een binnenlandse aangelegenheid. Een actief buitenlands beleid, gericht op vrede en veiligheid in landen en regio's waar deze in het gedrang zijn, is relevant en in ons belang. Die verantwoordelijkheid kunnen we alleen waarmaken in nauwe samenwerking met onze internationale partners in de Europese Unie, de NAVO en de Verenigde Naties. Nederland is zich van oudsher zeer van die opdracht bewust. Niet voor niets staat bevordering van de internationale rechtsorde in onze Grondwet. Aan die opdracht wordt vorm en inhoud gegeven door mensen en middelen beschikbaar te stellen voor missies zoals die in Mali en de antipiraterijmissie voor de Afrikaanse kust. Alle uitgezonden Nederlandse militairen verdienen groot respect. Met het oog op de toenemende spanningen in de wereld en de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien, verhoogt de regering de defensie-uitgaven. Het budget groeit structureel met 100 miljoen extra per jaar. Dit is een trendbreuk met het verleden. Ook stelt

de regering eenmalig extra geld beschikbaar voor internationale noodhulp en de opvang van vluchtelingen in de regio. Zo geeft Nederland steun aan de grote groep ontvangers die van huis en haard worden verdreven om wie ze zijn of om wat ze geloven. Nieuwe dreigingen zoals de uitbraak van het ebolavirus in West-Afrika vragen een internationale aanpak en noodhulp ter plaatse, om verdere verspreiding tegen te gaan. In eigen land werkt de regering aan structureel herstel en groei van de economie en werkgelegenheid. Daarvoor zijn nodig: gezonde overheidsfinanciën, een evenwichtige inkomensverdeling, een houdbaar stelsel van sociale en ouderdomsvoorzieningen, een goed functionerende arbeids- en woningmarkt, een toekomstgericht onderwijsstelsel en betaalbare en toegankelijke zorg. Het oog van de regering is daarbij ook gericht op samenwerking met de Caribische delen van het Koninkrijk, om daar eveneens een duurzame ontwikkeling van de samenleving te bevorderen. Toegang tot goede zorg is voor veel Nederlanders het bewijs van de kwaliteit van de samenleving. Nederland heeft een van de beste en meest toegankelijke zorgstelsels ter wereld. Het is in het belang van alle mensen in ons land dat dit zo blijft. Goede zorg is een onmisbare basisvoorziening. Feit is dat de kosten van onze zorg harder groeien dan onze economie. Daarom zijn met alle partijen uit de zorg afspraken gemaakt over vergroting van het kostenbewustzijn, tegengaan van verspilling en aanpak van fraude. Zo worden besparingen bereikt met behoud van kwaliteit. De kostenontwikkeling valt dit jaar voor het eerst sinds vele jaren mee ten opzichte van de oorspronkelijke ramingen. Die gingen uit van een stijging met 16 miljard euro tussen 2013 en 2017. Door het ingezette beleid zal de stijging per saldo uitkomen op 6 miljard euro. Per 1 januari 2015 gaan taken in de thuiszorg en de jeugdzorg en voorzieningen voor mensen met een arbeidsbeperking over naar gemeenten. Door dit dicht bij mensen te organiseren, wordt bureaucratie aangepakt en kan beter rekening worden gehouden met specifieke behoeftes en voorkeuren. Het doel is een flexibel stelsel van goede en toegankelijke voorzieningen dat aansluit bij de behoeftes en keuzevrijheid van het individu. Ook zo versterken we de veerkracht van Nederland. Overheden en bedrijven spannen zich in 2015 in om zo veel mogelijk mensen met een arbeidsbeperking in een reguliere baan aan de slag te krijgen. Voorzieningen in de thuiszorg en de jeugdzorg blijven beschikbaar, maar mensen krijgen wel te maken met andere voorwaarden en aanpassingen in de dienstverlening. Dat vraagt veel van hen en kan tot onzekerheid leiden. Juist daarom is alles erop gericht deze veranderingen de komende jaren in goede banen te leiden. Door het verstrekken van een toelage voor huishoudelijke hulp houden veel medewerkers hun baan en blijven zij het vertrouwde gezicht voor hun cliënten. In het besef dat bij een operatie van deze omvang niet alles foutloos kan verlopen, zet de regering zich intensief in om invoeringsproblemen tot een minimum te beperken, samen met de gemeenten en samen met de mensen en organisaties die voorzieningen verzorgen en ontvangen. De energie en daadkracht waarmee aan deze grote veranderingen wordt gewerkt, verdienen waardering en boezemen vertrouwen in. De Nederlandse economie toont zich veerkrachtig. Het is hoopgevend dat, na een aantal jaren van krimp en stijgende werkloosheid, ons land voorzichtig weer de weg omhoog vindt. Het overheidstekort daalt in 2015 naar verwachting tot 2,2% van het bruto binnenlands product. Daarom zijn geen nieuwe bezuinigingen nodig en hoeft voor ongeveer

1 miljard euro aan eerder voorgenomen lastenverzwaringen voor burgers niet te worden doorgevoerd. In 2015 wordt de loonbijstelling in de publieke sector volledig uitgekeerd. Na een nullijn van jaren kunnen de inkomens van leraren, politieagenten, militairen en ander overheids-personeel weer meestijgen met de loonontwikkeling in de markt. In vergelijking met veel andere landen blijft de economische uitgangspositie van ons land sterk. Met een blik op mondiaal toonaangevende topsectoren als landbouw en voedsel, logistiek, de creatieve industrie en water is er zeker reden tot optimisme. Tegelijkertijd is het economisch herstel in ons land broos en afhankelijk van economische ontwikkelingen in de rest van de wereld, vooral in de belangrijkste partnerlanden in de Europese Unie. Het grootste zorgpunt van de regering is en blijft de hoge werkloosheid, die veel mensen en hun families direct treft. Daar ligt voor de regering de allerhoogste prioriteit. Mensen die hun baan verliezen of dreigen te verliezen, krijgen zo veel mogelijk middelen aangereikt om aan de slag te blijven of een nieuwe baan te vinden. De overheid blijft zich, samen met de onderwijssector, vakbeweging en bedrijven, inspannen voor scholing en begeleiding van werk naar werk, en voor meer leer-werktrajecten specifiek voor jongeren. Een extra maatregel die op korte termijn effect kan hebben, is verruiming van de mogelijkheden om tijdelijk te werken of een kansrijke technische opleiding te volgen met behoud van een WW-uitkering. Deze zogeheten brug-WW verkleint de risico's voor werkgevers bij het in dienst nemen van medewerkers en verhoogt de kans op werk voor hen die al langere tijd thuiszitten. Verder wordt het recht op kinderopvangtoeslag bij ontslag met drie maanden verlengd tot een half jaar. Daardoor kunnen mensen zich voor een langere periode volledig richten op het vinden van een nieuwe baan. Het lage btw-tarief voor de bouw wordt verlengd tot 1 juli 2015, als impuls voor de werkgelegenheid in de bouw. Het stimuleren en benutten van jong talent is cruciaal voor toekomstige economische groei. De afgelopen jaren heeft de regering forse stappen gezet om de kwaliteit van het onderwijs en het onderwijspersoneel te verhogen en de aansluiting tussen het beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt te verbeteren. Met de hervorming van de studiefinanciering en de introductie van het studievoorschot komt op termijn 1 miljard euro vrij voor beter hoger onderwijs. Dit geld wordt onder andere ingezet voor meer contacturen, intensievere begeleiding van studenten en het bevorderen van excellentie. De ov-kaart blijft bestaan en komt beschikbaar voor alle mbo'ers. In aansluiting op gemaakte afspraken met de onderwijssectoren investeert de regering daarnaast extra in het primair, voortgezet en beroepsonderwijs. Daarbij staat werken aan vakmanschap centraal, met veel aandacht voor de leraar zelf, maar bijvoorbeeld ook door een eigentijds meester-gezelsysteem in het mbo te ontwikkelen. Om de innovatiekracht van ons land te versterken, stelt de regering een "toekomstfonds" in voor kredietverlening aan innovatieve mkb'ers. De rendementen van het fonds komen beschikbaar voor uitgaven aan fundamenteel en toegepast onderzoek. Delatetechnologie is een van de innovatieve sectoren waarin ons land internationaal koploper is. De fysieke bescherming van ons land tegen het water kent een lange traditie. Het Deltaplan dat tegelijk met de begroting van 2015 wordt gepresenteerd, maakt ons land veiliger en geeft de Nederlandse watersector een stevige impuls. De aanpak van onnodige regels die ondernemers en particulieren in de weg zitten, blijft een belangrijke doelstelling van het

regeringsbeleid. In het nieuwe parlementaire jaar wordt besloten over de Omgevingswet, die procedures rond de bouw van woningen, kantoren en infrastructuur sterk vereenvoudigt en versnelt. Voor de langere termijn werkt de regering aan een herziening van het belastingstelsel. De doelstelling is tweeledig: een forse vereenvoudiging en het stimuleren van werkgelegenheid. Dat laatste kan door de lasten op arbeid te verlagen. De inzet van de regering is dat hierdoor de baankans van mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt groeit en dat iedereen die werk vindt er ook echt op vooruit gaat. Voor kleine ondernemers wordt het aantrekkelijker om mensen in dienst te nemen. Nederland is een exportland en veel buitenlandse bedrijven zijn hier gevestigd. Binnenlandse groei en banen ontstaan voor een groot deel in het buitenland. De regering wil daarom het beleid gericht op een aantrekkelijk investeringsklimaat en actieve ondersteuning van het exporterende bedrijfsleven versterken. De ambitieuze agenda met handelsmissies wordt met kracht doorgezet. Exportkredieten worden meer gericht op opkomende economieën en bedrijven krijgen makkelijker toegang tot deze kredieten. In Europees verband blijft de regering zich inzetten voor versterking van de interne markt en voor begrotingsdiscipline en structuurversterkende maatregelen binnen de lidstaten. Dit zijn basisvoorwaarden voor een sterke Europese economie. Kansen op economische groei liggen onder meer op het terrein van de digitale markt, de energiemarkt en de lopende onderhandelingen over vrijhandelsakkoorden met de Verenigde Staten en andere landen. Europese samenwerking moet gericht zijn op die terreinen waar gezamenlijk optreden echt waarde toevoegt. Dat is ook de kern van de strategische agenda voor de komende vijf jaar, die als uitgangspunt dient voor het werkprogramma voor de nieuwe Europese Commissie. Daarin zijn belangrijke grensoverschrijdende thema's opgenomen als de interne markt, het energie- en klimaatbeleid en de aanpak van de georganiseerde misdaad, inclusief cybercrime. Eerlijk werk in Europa vraagt om gelijk loon voor gelijk werk binnen iedere lidstaat. De regering maakt zich daar hard voor en zal de strijd tegen schijnconstructies opvoeren. Leden van de Staten-Generaal, Dit jaar vieren we 200 jaar Prinsjesdag. Ons land heeft zich in die twee eeuwen steeds veerkrachtig en saamhorig getoond als omstandigheden daarom vroegen, ook deze zomer weer. De regering blijft vastberaden werken aan een vitale en weerbare samenleving, economisch herstel en groei van de werkgelegenheid. De ingezette hervormingen leggen een fundament onder de toekomst van ons land. Het werken aan deze opdracht vindt plaats in een turbulente en onzekere internationale omgeving en in het besef dat vrijheid, veiligheid en welvaart nauw met elkaar verbonden zijn. Ook uw werk zal daar in het nieuwe parlementaire jaar door worden getekend. U mag zich gesteund weten door het besef dat velen u wijsheid toewensen en met mij om kracht en Gods zegen voor u bidden.

De voorzitter: Leve de Koning! Hoera! Hoera! Hoera!

Zijne Majesteit de Koning, Hare Majesteit de Koningin en de overige leden van het Koninklijk Huis begeven zich, begeleid door de leden van de Commissie van in- en uitgeleide, naar de Koninginnekamer.

De voorzitter: Thans zullen uitsluitend de leden van het Corps Diplomatique de Ridderzaal verlaten. Ik zal u vragen, weer te gaan staan wanneer Zijne Majesteit de Ko-

ning en Hare Majesteit de Koningin de Koninginnkamer zullen verlaten. U kunt dus blijven zitten wanneer de overige leden van het Koninklijk Huis uit de Koninginnkamer komen om zich naar de uitgang te begeven. Zoals ik al eerder aankondigde, zal nu een aantal delen van de vijfstemmige blazersstukken van Johann Pezel gespeeld worden door leden van het Residentie Orkest. Mag ik uw aandacht vragen voor deze uitvoering?

(muzikaal intermezzo door leden van het Residentie Orkest)

(applaus)

De **voorzitter**: Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit de Koningin verlaten thans de Ridderzaal; ik verzoek u, te gaan staan.

Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit de Koningin verlaten de Ridderzaal.

De **voorzitter**: Ik verzoek u, te gaan zitten en de terugkeer van de leden van de Commissie van in- en uitgeleide af te wachten. Ik deel u mede dat straks, na het sluiten van de vergadering, eerst de voorzitter van de Verenigde Vergadering met de beide griffiers, vervolgens de voorzitter en de leden van de Commissie van in- en uitgeleide, en dan de overige leden van de Staten-Generaal de Ridderzaal zullen verlaten, en wel door de hoofdingang. Toegang tot het Binnenhof wordt pas verleend nadat het eredetachment van het Korps Mariniers, dat staat opgesteld voor de Ridderzaal, het plein heeft verlaten. Vervolgens zullen de leden van het kabinet de Ridderzaal verlaten. Ik verzoek de overige aanwezigen, onder wie ook de genodigden van de leden van de Staten-Generaal, de leden van de Staten-Generaal in de gelegenheid te stellen als eersten de zaal te verlaten, nadat de vergadering is gesloten. Ik vraag u dus, nog even te blijven zitten.

De Commissie van in- en uitgeleide keert terug.

Mevrouw **Van Miltenburg** (voorzitter van de Commissie van in- en uitgeleide): De Koning heeft de Ridderzaal verlaten.

De **voorzitter**: Ik dank de voorzitter en de leden van de Commissie van in- en uitgeleide vriendelijk voor het verrichten van hun taak en ontsla hen van verdere verplichtingen. De leden van het Residentie Orkest dank ik hartelijk voor hun muzikale bijdrage.

(applaus)

De **voorzitter**: De Verenigde Vergadering is gesloten.

Sluiting 13.46 uur.